

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 27. juli 2016

Sag 64/2016

A

og

B

(advokat Michael E. Hansen for begge)

mod

Boet efter C

ved D og E

(advokat Mogens Vinther)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Skifteretten i Sønderborg den 9. december 2015 og af Vestre Landsrets 14. afdeling den 11. januar 2016.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Marianne Højgaard Pedersen, Jens Peter Christensen og Henrik Waaben.

Påstande

Kærende, A og B, har nedlagt påstand om, at skifterettens kendelse af 9. december 2015 kan kæres direkte til landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, og at kæremålet skal hjemvises til fornyet behandling ved Vestre Landsret.

Indkærede, Boet efter C ved D og E, har påstået stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

C, der ejede bl.a. tre ejendomme i X-by, som var bortforpagtet til A og B, afgik ved døden i 2015. Boet blev udleveret til Cs brødre, D og E, til privat skifte.

C havde i 2014 oprettet et testamente, hvoraf fremgik bl.a.:

”2.1 Det er mit ønske, at give A og B, ...vej 28, ..., X-by, forkøbsret til mit fødehjem ...gården, matr.nr. 3 m.fl. ..., beliggende ...vej 23, ...l, X-by samt matr.nr. 137 m.fl. ..., beliggende ...vej 9, X-by og matr.nr. 168 ..., beliggende ...vej 2A, X-by. Prisen fastsættes til ejendomsvurderingen fratrukket 15 %, der skønnes at være prisen i handel og vandel. Ønsker A og B ikke at gøre brug af forkøbsretten, skal ejendommene sælges til 3. mand og Bs igangværende forpagtningsaftale skal fortsætte uændret til udløb.

2.2 Det er her efter mit ønske, at mine brødre arver mig ligeligt og at de selv fordeler boet efter mig efter fradrag af evt. gældsbreve.”

Der er nu tvist mellem A og B på den ene side og boet efter C på den anden side om, hvorvidt A og B med henvisning til testamentet har krav på at købe de tre ejendomme til en pris svarende til den seneste offentlige ejendomsvurdering fratrukket 15 %. Boet har afvist at sælge de tre ejendomme til denne pris.

Som følge heraf stævnedes A og B boet den 3. november 2015 med påstand om, at boet skal overdrage ejendommene til A og B til en pris svarende til den seneste offentlige ejendomsvurdering fratrukket 15 %.

A og B begærede stævningen tinglyst på ejendommene, hvilket boet protesterede imod.

Skifteretten i Sønderborg afsagde den 9. december 2015 kendelse om, at den fremsatte begæring om tinglysning afvistes for tiden. Skifteretten begrundede afgørelsen med bl.a., at der med en proceserklæring afgivet af boets advokat, i alt fald for tiden, kun antoges at være en risiko for, at A og B led et obligationsretligt tab.

A og B kærede denne afgørelse til Vestre Landsret med påstand om tinglysning af stævningen på de tre ejendomme, mens boet nedlagde påstand om afvisning i medfør af retsplejelovens § 389 a, subsidiært stadfæstelse.

Landsretten afviste kæremålet ved kendelse af 11. januar 2016 med følgende begrundelse:

”A og B har i medfør af dødsboskiftelovens § 89 anlagt sag ved skifteretten mod boet efter C med påstand om, at boet tilpligtes at overdrage 3 ejendomme til A og B til en pris 15 % under den seneste offentlige ejendomsvurdering.

Under sagen har A og B anmodet om, at stævningen tinglyses på ejendommene i medfør af tinglysningslovens § 12, stk. 3, hvilket skifteretten ved den påkærede kendelse har afslået.

Det følger af dødsboskiftelovens § 101, at afgørelser efter § 89, stk. 1, nr. 1-5 træffes ved dom, og efter §§ 98 og 105 finder retsplejelovens regler om borgerlige sager samt om kære og anke anvendelse. Landsretten finder herefter, at retsplejelovens § 389 a finder anvendelse.

Det følger af tinglysningslovens § 36, at afgørelser, der er truffet efter denne lov, kan indbringes ved kære. Uanset at der ikke i tinglysningslovens § 36 er udtrykkeligt henvist til retsplejelovens kapitel 37, må bestemmelserne i dette kapitel finde anvendelse på kæremål efter tinglysningslovens § 36.

Skifterettens afgørelse er truffet under forberedelsen af hovedforhandlingen. Afgørelsen kan derfor kun kæres med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 389 a. Da en sådan tilladelse ikke foreligger, afviser landsretten kæremålet.

Da der er tale om et principielt spørgsmål om afgrænsningen af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 389 a, finder landsretten, at kæremålets omkostninger skal ophæves, jf. retsplejelovens § 312, stk. 3.”

Anbringender

A og B har anført, at en byretskendelse om at afvise tinglysning af en stævning kan kæres direkte til landsretten, jf. tinglysningslovens § 36 og UfR 2014.3497 Ø.

Kærebegrænsningen i retsplejelovens § 389 a finder ikke anvendelse, da der ikke er tale om retsplejemæssige spørgsmål, og da kærespørgsmålet i øvrigt er særskilt reguleret i tinglysningslovens § 36.

Boet efter C ved D og E har anført, at Højesteret i en tilsvarende sag gengivet i UfR 2015.2540 H stadfæstede landsrettens afvisning af kæremålet. Der henvises særligt til Højesterets udtalelse i sagen, hvorefter § 389 a som udgangspunkt afskærer fri kære af kendelser og beslutninger, der træffes under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, også selv om afgørelsen ikke kan siges at vedrøre sagsforberedelsen eller hovedforhandlingen som sådan.

Retsgrundlag

Tinglysningslovens § 12, stk. 3, 1. pkt., og § 36 lyder således:

”§ 12 ...

Stk. 3. Hvis sagsøgeren fremsætter anmodning derom, kan domstolen i retssager om fast ejendom, når stævningen er forkyndt, træffe beslutning om, at meddelelse om retssagen kan tinglyses.

...

§ 36. Over rettens afgørelser i henhold til denne lov kan der rejses kære inden 2 uger. Kærefristen regnes fra den dag, da afgørelsen er meddelt vedkommende. Rejses kære, indføres straks bemærkning herom i tingbogen.”

Dødsboskiftelovens § 98 og § 105 har følgende ordlyd:

”§ 98. Retsplejelovens regler om borgerlige sager finder anvendelse med de ændringer, som angives i denne lov, eller som følger af forholdets natur.

...

§ 105. Reglerne i retsplejelovent om anke og kære finder tilsvarende anvendelse på skifterettens afgørelser.

...”

Ved lov nr. 737 af 25. juni 2014 blev der indført en kærebegrænsningsregel i retsplejelovens § 389 a. Bestemmelsen, der trådte i kraft den 1. juli 2014 og finder anvendelse på afgørelser truffet efter denne dato, har følgende ordlyd:

”§ 389 a. Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om karettilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.”

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår forståelsen af bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a, stk. 1, hvorefter kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kan kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. Nævnet kan efter be-

stemmelsen tillade kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Det afviste kæremål vedrører en skifterets afgørelse om ikke for tiden at tillade tinglysning af en stævning på tre faste ejendomme tilhørende et dødsbo.

Tinglysningslovens § 36 angiver, at rettens afgørelser efter tinglysningsloven kan kæres. Tinglysningsloven blev ikke ændret ved lov nr. 737 af 25. juni 2014, og ændringslovens forarbejder indeholder ikke særskilte bemærkninger vedrørende spørgsmålet om kære i medfør af tinglysningsloven.

Som anført af landsretten fremgår det af dødsboskiftelovens § 98 og § 105, at retsplejelovens regler om borgerlige sager samt om anke og kære, herunder retsplejelovens § 389 a, finder anvendelse på skifterettens afgørelser.

Som fastslået i Højesterets kendelse af 23. april 2015 (UfR 2015.2540) skal bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a som udgangspunkt afgrænses ud fra et tidsmæssigt kriterium, således at den som udgangspunkt afskærer fri kære af kendelser og beslutninger, der træffes under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, også selv om afgørelsen ikke kan siges at vedrøre sagsforberedelsen eller hovedforhandlingen som sådan. Det afviste kæremål vedrører en afgørelse truffet under forberedelsen af en skifteretlig sag og kan således som udgangspunkt ikke kæres frit. Der foreligger ikke holdepunkter for at fravige dette udgangspunkt.

På denne baggrund, og da der ikke foreligger tilladelse til kære fra Procesbevillingsnævnet, tiltræder Højesteret, at landsretten har afvist kæremålet.

Højesteret stadfæster derfor kendelsen.

Da der er tale om et principielt spørgsmål om afgrænsning af anvendelsesområdet for en forholdsvis ny lovbestemmelse, finder Højesteret, at kæremålets omkostninger skal ophæves, jf. retsplejelovens § 312, stk. 3.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger vedrørende kæresagen til den anden part.